

## ۲

## اشاره

همان‌طور که در شماره‌ی قبل اشاره شد، نظام برنامه‌ریزی درسی در کشور فرانسه متمرکز است. مرکز برنامه‌ریزی، دو مجموعه‌ی مکتوب حاوی راهنمایی‌های لازم برای تولید مواد آموزشی و کتاب راهنمای معلم را تولید و در اختیار ناشران می‌گذارد. ناشران براساس هدف‌ها، دستورالعمل‌ها و راهنمایی‌هایی که در این کتاب‌ها آمده‌اند، به تولید مواد آموزشی می‌پردازند. اضافه می‌شود، معلمان به آسانی به این دو کتاب دست‌رسی دارند.

در کشور فرانسه کتاب‌های درسی، کتاب‌های راهنمای معلم و سایر رسانه‌های آموزشی، سال‌هاست که در بخش خصوصی تولید می‌شود. تعداد اندکی از ناشران به کار تولید و چاپ کتاب درسی مشغول‌اند و سال‌هاست که به این کار اشتغال دارند. به همین دلیل، ۸۰ درصد کتاب‌های درسی و کتاب‌های راهنمای معلم به وسیله‌ی این ناشران چاپ می‌شوند و فقط ۲۰ درصد کتاب‌ها به وسیله‌ی بقیه‌ی ناشران به چاپ می‌رسند.

همان‌طور که گفته شد، شرکت‌های خصوصی متفاوتی براساس برنامه‌های درسی مصوب دولت کتاب درسی و سایر مواد آموزشی را چاپ می‌کنند. بنابراین مواد آموزشی در همه‌ی مناطق کشور یکسان نیست و ممکن است برای هر عنوان درسی چند کتاب وجود داشته باشد.

نکته‌ی قابل‌تأمل در سپردن تولید کتاب درسی به بخش خصوصی این است که آموزش و پرورش با دقت زیادی شرکت‌های متقاضی برای چاپ کتاب درسی را انتخاب می‌کند. به این ترتیب، ناشرانی که کتاب درسی را چاپ می‌کنند، از ناشران معتبر کشور هستند. با وجود این، بازرسان و هیئتی از سوی آموزش و پرورش و دفترهای برنامه‌ریزی درسی، کتاب تألیف شده را قبل از چاپ بررسی می‌کنند و پس از تأیید، اجازه‌ی چاپ آن را به ناشر می‌دهند.

## نحوه ی ارتباط با ناشران و توضیح برنامه ی درسی جدید

در ساختار تشکیلاتی آموزش و پرورش فرانسه، مرکزی با عنوان «مرکز اسناد آموزش و پرورش» وجود دارد که دارای شعبه هایی از سطح ملی تا منطقه ای و محلی است. همه ی مراکز تحت نظارت و پوشش مرکز اصلی اداره می شوند. تقسیمات مرکز اسناد آموزش و پرورش در سطوح گوناگون عبارت است از:

- مرکز ملی اسناد آموزش و پرورش
- مرکز منطقه ای اسناد آموزش و پرورش
- مرکز ناحیه ای اسناد آموزش و پرورش
- مرکز محلی اسناد آموزش و پرورش

ارتباط ناشران با دفترهای برنامه ریزی درسی در آموزش و پرورش، از طریق این مراکز برقرار می شود؛ به این ترتیب که راهنمای برنامه ی درسی و راهنمای معلم تولید شده در بخش برنامه ریزی آموزش و پرورش، در اختیار مراکز اسناد، از سطح ملی تا محلی، گذاشته می شود و ناشران در تماس با این مراکز، از محتوای برنامه ی جدید مطلع می شوند. در هر مرکز اسناد، کتابخانه ای وجود دارد که نسخه هایی از برنامه ی درسی جدید به طور چاپ شده در آن جا

نگه داری می شوند. معلمان و بسیاری دیگر از کسانی که به طوری در امر آموزش دخیل اند و حتی والدین، به کتاب ها دست رسی دارند. به طور کلی وظایف مراکز اسناد را می توان به صورت زیر فهرست کرد:

۱. برقراری ارتباط بین مرکز برنامه ریزی و ناشران، با اعلام وجود برنامه ی درسی جدید به ناشران. طی جلساتی که با ناشران گذاشته می شود، برنامه ی درسی جدید به آنان معرفی و توضیحات لازم و کافی برای تولید مواد آموزشی به آن ها داده می شود.
۲. برگزاری کلاس های آموزش معلمان برحسب ضرورت؛
۳. تولید و معرفی منابع و مواد آموزشی به معلمان و مدرسه ها؛
۴. همکاری با بازرسان<sup>۱</sup> در برگزاری کلاس های آموزش ضمن خدمت معلمان؛
۵. نگه داری اسناد و منابع آموزشی به صورت کتابخانه ای قابل دسترس برای معلمان؛
۶. استفاده از فناوری روز به منظور استفاده ی معلمان و بهره مند شدن آن ها از اطلاعات سایت های آموزشی و روزآمد؛
۷. کمک به افراد مشکل دار جامعه مثل مهاجران، به منظور هماهنگ ساختن و بهره مندی آن ها از آموزش های جاری مدرسه ای.

وظایف مرکز ملی سنگین تر از سایر مراکز است، مثلاً برقراری ارتباط بین مرکز برنامه ریزی و ناشران برای تولید مواد آموزشی،

توسط مرکز ملی اسناد آموزش و پرورش انجام می گیرد.

## نحوه ی انتخاب و توزیع کتاب های درسی

با توجه به روندی که برای تولید کتاب درسی توضیح داده شد، در فرانسه برای هر ماده ی درسی چند کتاب درسی تولید می شود. اگرچه کتاب ها از لحاظ موضوع محتوایی یکسان اند، اما به سبب روش سازمان دهی محتوا، طراحی ها با هم متفاوت اند. به همین دلیل، کار انتخاب کتاب درسی، کار دشوار و دقیقی است.

بعد از تولید کتاب های درسی، ناشران آن ها را در اختیار مراکز اسناد آموزشی می گذارند. این مراکز به ویژه مرکز ملی، کتاب تولید شده را پس از بررسی مقدماتی برای مدرسه ها و معلمان می فرستند.

در هر مدرسه، شورای معلمان در انتخاب کتاب نقش اصلی را دارد. جلسات این شورا برای انتخاب کتاب با حضور نمایندگان انجمن و مربیان و مدیران تشکیل می شود. نظر سنجی معلمان نیز در انتخاب کتاب مؤثر است.

همان طور که در بخش اول مقاله ذکر شد، برای انتخاب کتاب، معلمان معیارهای لازم را از کتاب راهنمای معلمی که به وسیله ی مرکز برنامه ریزی چاپ شده است، می گیرند. این کتاب در مراکز اسناد وجود دارد.

در انتخاب کتاب درسی، باید